

26.05.2017 - Ministru prezidenta Māra Kučinska uzruna valdības un Ārvalstu investoru padomes augsta līmeņa ikgadējās tikšanās dalībniekiem

Cienījamie ārvalstu investori un viņu pārstāvji Latvijā, uzņēmēji!

Vispirms jau kārtējo reizi gribu uzsvērt, ka augstu vērtēju FICIL un katra konkrētā ārvalstu investora darbību Latvijā. Tāpat vēlos pateikties par jūsu ikgadējiem nozares ziņojumiem par situāciju Latvijas tautsaimniecībā, dažādās tās nozarēs.

Jau vairākus gadus Latvijā mēs runājam nevis par atkopšanos no piedzīvotās ekonomiskās krīzes, bet gan par ekonomikas izaugsmi un iespējām tās tempu palielināt iespējami vairāk.

Svarīgi ir tas, ka valdība nav novirzījusies no pirms gada pieņemtā rīcības plāna un tajā noteikto prioritāšu īstenošanas – tiek realizētas reformas, lai sasniegtu strauju ekonomikas izaugsmi, tāpat tiek reformētas izglītības un veselības aprūpes nozares. Šogad ir jābūt pieņemtiem visiem atbildīgajiem lēmumiem minētajās jomās, lai jau nākamgad pilnvērtīgi darbotos jaunā nodokļu politika, kā arī būtu jūtamas pozitīvās izmaiņas veselības aprūpē un izglītībā.

Lai to īstenotu, ir svarīga pilnvērtīga komunikācija ar sociālajiem un sadarbības partneriem, lai mums visiem būtu kopīgi mērķi, un tie būtu vērsti uz iespējami straujāku tautsaimniecības attīstību.

Par šābrīža ekonomisko situāciju Latvijā.

Pērn, 2016.gadā IKP Latvijā pieauga par 2%. Pozitīvi izaugsmi ietekmēja privātā patēriņa pieaugums – par 3,4%, ko sekmēja algu palielinājums, kā arī izteikti zemā inflācija. Sabiedriskais patēriņš 2016.gadā pieauga par 2,7%, bet eksports 2016.gadā palielinājās par 2,6%. Savukārt galvenais izaugsmi bremzējošais faktors 2016.gadā bija krasa investīciju samazināšanās. To līmenis pērn bija par 11,5% zemāks nekā iepriekšējā gadā. Investīciju kritums būtiski ietekmēja būvniecības nozari – 2016.gadā būvniecības apjomi saruka par 17,9%. Lielais investīciju kritums galvenokārt bija saistīts ar lēno ES struktūrfondu projektu apguvi. Vienkārši sakot, iepriekšējos gados nebija pietiekamā apmērā izpildīts mājasdarbs, lai fondu apguve varētu notikt jau 2016.gadā. Tagad šis jautājums ir atrisināts, un šogad ES fondu līdzekļu apguve pilnvērtīgi uzsākta.

Runājot par šo gadu, jānorāda, ka gada 1.ceturksnī IKP ir pieaudzis par 3,9%, kas ir bijis straujākais pieaugums ceturkšņa griezumā kopš 2012. gada sākuma. Būtisks ieguldījums izaugsmē 2017.gada 1.ceturksnī bija rūpniecībai. Straujākais pieaugums bija vērojams tādās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs kā datoru, elektronisko un

optisko iekārtu ražošana, kā arī ķīmisko vielu un produktu ražošana. Stabila izaugsme turpinājās arī tādās tradicionālās nozarēs kā kokapstrāde un pārtikas rūpniecība. Tāpat pozitīvu ietekmi uz IKP pieaugumu atstāja būvniecības un pakalpojumu nozaru attīstība.

Vienlaikus, lai noturētu šādu izaugsmi, nepieciešams sistemātiski turpināt darbu pie valdības deklarācijā noteikto mērķu īstenošanas. Eksporta un investīciju stimulēšanas, produktivitātes pieauguma un cilvēkkapitāla attīstības veicināšanas – tie ir būtiskākie faktori, pie kā jāturpina darbs, lai mēs nodrošinātu tālāku Latvijas ekonomikas izaugsmi – vismaz 3% iekšzemes kopprodukta pieaugumu šajā gadā. Būtisks 2017.gada izaugsmes nosacījums ir eksporta iespēju paplašināšanās, kas īstermiņa skatījumā lielā mērā ir saistīts ar globālās ekonomikas attīstību un Latvijas gadījumā ar izaugsmes paātrināšanos ES.

Tāpat nenoliedzami ir jāīsteno jauna nodokļu reforma, kuras galvenie pīlāri ir: samazināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa pamatlīkmi no 23% līdz 20%, palielināt neapliekamo minimumu atkarībā no ienākumu līmeņa, ieviest 0% ienākumu nodokļa likmi uzņēmumu reinvestētajai peļņai un vienādot kapitāla nodokļa likmes 20% apmērā. Prognozējam, ka šādi soļi dos investīciju pieaugumu valstī, kā arī samazinās ēnu ekonomikas īpatsvaru.

Tiesa gan, arī pašreiz ēnu ekonomikas apkarošanas jomā Latvija nestāv uz vietas. Lai gan ekonomiskā izaugsme 2016.gadā bija ievērojami zemāka, nekā iepriekš prognozēts, ieņēmumu kāpums bija straujāks kā ekonomiskās izaugsmes tempi. Nodokļu ieņēmumi pērn, salīdzinot ar 2015.gadu, pieauga par 6%. Stabils nodokļu ievākuma pieaugums vērojams arī šogad – četros mēnešos nodokļu ieņēmumi bija par 4,6% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Paralēli turpinās VID darba reorganizācija. Mērķis panākt, ka 2018.gadā kopējais nodokļu apjoms tuvosies 30% un 2020.gadā iekasēto nodokļu apjoms sasniegs 1/3 no IKP.

Lai pilnvērtīgi raksturotu ekonomisko situāciju valstī, jārunā arī par darba tirgu. Kopējais nodarbināto iedzīvotāju skaits 2016.gadā bija par 0,3% procentpunktiem mazāks nekā 2015.gadā. 2016.gadā turpināja samazināties bezdarba līmenis - vidēji gadā bezdarba līmenis samazinājās līdz 9,6% jeb par 0,2 procentpunktiem, salīdzinot ar 2015.gadu. Arī reģistrētā bezdarba līmenis turpina pakāpeniski samazināties, 2017.gada aprīļa beigās sasniedzot 7,8%. Uzlabojumus darba tirgū joprojām kavē tā reģionālās atšķirības. Bezdarba līmenis Latgales reģionā bija par vairāk nekā 10 procentpunktiem augstāks nekā Rīgas reģionā.

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū 2017.gadā turpinās uzlaboties, taču uzlabojumi būs mēreni. No vienas puses, to ietekmēs augstāks bāzes efekts darba tirgū, no otras puses – negatīvās demogrāfijas tendences. Paredzams, ka nodarbināto skaits 2017.gadā palielināsies par 0,8%.

Izglītības sistēmā jau šobrīd ir izveidota un ieviesta jauna pedagogu atalgojuma sistēma.

Šobrīd tiek aktīvi strādāts, lai izveidotu kvalitatīvu vispārējās izglītības iestāžu tīklu, kā arī jānodrošina komplekss risinājumu kopums pedagogu un izglītojamo motivācijas un prasmju paaugstināšanai.

Veselības aprūpē notiek Veselības sistēmas un pakalpojumu sniedzēju struktūras pārskatīšana. Tiek izstrādāts veselības pakalpojumu sniedzēju kartējums, nosakot reģionālo, lokālo un citu līmeņu ārstniecības iestāžu sniegto pakalpojumu klāstu un pieejamību.

Tāpat tiek īstenota e-veselības sistēmas izveide un attīstība.

Nobeigumā gribu vēlreiz uzsvērt, ka valdība nav atteikusies no mērķa, kas tika noteikts pirms gada – iespējami straujāk palielināt tautsaimniecības attīstības tempus, un šobrīd izstrādātie un arī pieņemtie lēmumi ir vērsti uz šā mērķa īstenošanu.